

Główny Inspektor Sanitarny

HŚ.NZ.530.44.2025.PS
Warszawa, 16 grudnia 2025 r.

Pan
Stefan Krajewski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze,

nawiązując do wniosku z 19 listopada 2025 r. znak: DPB.dr.510.4.2025 w sprawie zaopiniowania projektu zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (dalej: Plan) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, na podstawie art. 54 ust. 1 w związku z art. 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹ (dalej: ustawa OOS), proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Jak wskazano w przekazanej dokumentacji w Planie wprowadzono zmiany związane z doprecyzowaniem normy GAEC 2 (normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (ang. Good Agricultural and Environmental Condition of Land)) oraz wprowadzeniem dodatkowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo. Określenie w ramach Planu wymogów w zakresie normy GAEC 2 ma na celu ochronę terenów podmokłych oraz gleb bogatych w węgiel na obszarach użytkowanych rolniczo, które kwalifikują się do płatności obszarowych Planu i na których prowadzona jest działalność rolnicza. Obowiązek wyznaczenia obszarów objętych normą wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r.

Celem interwencji jest zrekompensowanie rolnikom poniesionych kosztów i utraconych dochodów wynikających z realizacji wymogów ustanowionych w ramach normy GAEC 2, które sprzyjają ochronie torfowisk i pozostałych obszarów podmokłych. Płatności przysługują za realizację wymogów określonych dla trwałych użytków zielonych (TUZ) oraz gruntów ornych (GO), których przestrzeganie zapobiega ich odwadnianiu, gwarantuje zachowanie TUZ, a na GO wyklucza głęboką orkę (zgodnie z wytycznymi UE Ref. Ares (2021) 712584 – 19/11/2021 dopuszczone jest stosowanie jedynie płytkiej uprawy gleby).

Dokonując analizy przekazanego materiału przy piśmie z 19 listopada 2025 r. znak: DPB.dr.510.4.2025, tj.:

– Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Planu;

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.

- Uchwały Nr 122 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 23 września 2025 r. w sprawie zmian w zakresie wdrożenia nowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027;
 - załącznika II pn. „Wyszczególnienie wszystkich projektowanych zmian PS WPR 2023-2027 w 2025 r. wraz z analizą ich skutków”
- należy stwierdzić co następuje.

W ocenie Głównego Inspektora Sanitarnego przedłożona prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Planu odnosi się do wszystkich komponentów wskazanych w piśmie z 30 września 2025 r. znak: HŚ.NZ.530.40.2025.

W zakresie oddziaływania na wody z dokumentu prognozy oddziaływania wynika, iż propozycje interwencji I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo powiązane z wdrożeniem normy GAEC 2 ukierunkowane są na ochronę zasobów węgla organicznego w przekształconych, zdegradowanych siedliskach torfowiskowych, a tym samym również na ograniczenie drenażu, retencjonowanie wody w glebach organicznych. Zwiększają istotnie zakres przestrzenny działań pozwalających na ograniczenie odpływu powierzchniowego i podziemnego, migrację zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i gruntowych, czy retencjonowanie wód w profilu glebowym, mają zatem duży pozytywny wpływ na obieg wody w krajobrazie rolniczym.

Zgodnie z prognozą oddziaływania potencjalny areal wdrażania interwencji obejmuje 0,4 mln ha znajdujących się głównie w północnej i wschodniej Polsce. Wymogi realizowane w ramach interwencji wprost odnoszą się do zachowania oraz odbudowy zasobów wodnych w krajobrazie rolniczym poprzez zahamowanie drenażu, zakaz ingerowania w sieć melioracyjną w zakresie rozbudowy, pogłębiania, z ograniczonymi działaniami związanymi z konserwacją, zakaz eksploatacji torfu.

Z treści prognozy wynika, iż interwencje zaplanowane w ramach Planu będą w większości przypadków charakteryzowały się pozytywnym oddziaływaniem na gospodarkę wodną na terenach rolniczych. Należy do nich również I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo, która korzystnie wpłynać będzie na zwiększanie i ochronę zasobów wodnych poprzez poprawę właściwości wodnych gleb organicznych (retencja). Należy jednak podkreślić, że zaplanowane wymogi nie spowodują zmian radykalnych, prowadzących do uruchomienia w krótkim czasie procesów bagiennych na przesuszonych torfowiskach użytkowanych rolniczo i wyłączenia tych obszarów z działalności rolniczej. Interwencja oraz wymogi GAEC 2 umożliwią rozpoczęcie procesu, który w efekcie może skutkować poprawą warunków wodnych, glebowych, zahamowaniem emisji gazów cieplarnianych (GHG). Istotne znaczenie dla uzyskania efektów środowiskowych ma w tym przypadku zróżnicowanie regionalne w zakresie dominującego profilu gospodarstw rolnych, stanu infrastruktury hydrotechnicznej na obiektach torfowiskowych, stanu zachowania gleb organicznych, warunków wodnych, glebowych i morfologicznych.

W zakresie oddziaływania na powietrze autorzy prognozy wskazali, iż Interwencja I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo powiązana z GAEC 2 poszerza zasięg przestrzenny, zakres oddziaływania, jak również trwałość efektów wynikających z ograniczenia emisji GHG z gleb organicznych – są to zobowiązania pięcioletnie. Wdrożenie działań ukierunkowanych na ograniczenie bądź eliminację odwodnienia gleb organicznych, zahamowanie, bądź odwrócenie procesu mineralizacji, wprowadzenie zakazu wydobycia torfu, a także wsparcie przekształcania gruntów ornych w TUZ, wzmacniają korzystne efekty wskazane również w interwencji I.4.5. Ekoschemat – Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych.

Ponadto, autorzy prognozy wskazali, iż oprócz ograniczenia emisji GHG wdrożenie wymogów GAEC 2 przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem pochodzącym z przesuszonego murszejącego torfu. Oddziaływanie to ma znaczenie lokalne, w miejscach występowania użytkowanych rolniczo przesuszonych torfowisk.

W zakresie oddziaływania na jakość powietrza, w tym emisje gazów z treści prognozy wynika, że działania Planu mają najczęściej pośredni, a rzadziej bezpośredni wpływ. Cechą charakterystyczną oddziaływań jest ich ograniczona skala, tym samym każda interwencja poszerzająca zasięg przestrzenny oddziaływania jest korzystna. W przypadku interwencji I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo potencjalny zasięg przestrzenny sięgający 0,25 mln ha jest znaczący. Niekorzystnym elementem zaproponowanych zmian jest roczny (a nie wieloletni) wymiar zobowiązań, co w efekcie istotnie zmniejszy lub całkowicie zniweluje pozytywny wpływ środowiskowy interwencji: według metodyki szacowania, działania/ekoschematy, które nie są kontynuowane, nie zasilają salda bilansu, a emisja lub sekwestracja utracone przez zakończone zobowiązanie w ramach ekoschematu ponownie są wykazywane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami. Interwencja I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo należy do tych, które finansują działania związane z sekwestracją dwutlenku węgla, zmniejszającą stężenie dwutlenku węgla w atmosferze.

W zakresie wpływu na ludzi autorzy prognozy stwierdzili, iż doprecyzowanie normy GAEC 2, jak również nowa interwencja I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo są ukierunkowane na ochronę gleb organicznych, stanowiących środek produkcji w rolnictwie, tym samym będą miały wpływ zarówno na sytuację społeczną, jak i ekonomiczną. Z uwagi na maksymalny areal sięgający 0,4 mln ha, co stanowi jedynie ok. 2,7% gruntów rolnych, oddziaływanie w kontekście ekonomicznym będzie miało charakter lokalny lub regionalny – tam, gdzie odsetek działek rolnych na glebach organicznych jest znaczący (województwa podlaskie 10,4%; pomorskie 5,3%; zachodniopomorskie 4,0%; warmińsko-mazurskie 3,7% i lubelskie 2,9%). Oddziaływanie na sytuację społeczną uwzględniające kwestie usług ekosystemowych świadczonych przez siedliska z glebami organicznymi będzie miało zasięg szerszy – wpływ na ograniczenie emisji GHG, retencjonowanie wody, ochronę bioróżnorodności, krajobrazu.

W dokumencie prognozy wskazano, iż w Planie licznie są reprezentowane interwencje i ekoschematy na rzecz klimatu i środowiska. Mają one charakter o bezpośrednim, pozytywnym oddziaływaniu na środowisko, natomiast dla ludzi będzie to oddziaływanie pośrednie i długoterminowe. Powrót do ekstensywnych form gospodarowania będzie miało korzystny wpływ na przyrodę oraz dobrostan ludzi. Przyczyni się do rozwoju turystyki wiejskiej i związanych z nią pozytywnych zmian infrastrukturalnych i społecznych na wsi. Oddziaływanie będzie jednak rozłożone w czasie.

Należy zaznaczyć, że po przyjęciu projektu Planu działania inwestycyjne przewidziane do realizacji, zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, będą wymagały uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także mogą wymagać przeprowadzenia procedury oddziaływania na środowisko wynikającej z przepisów ustawy OOS. W ramach takiej procedury – o ile jej przeprowadzenie okaże się konieczne dla konkretnych inwestycji – dokonana powinna być szczegółowa analiza jakościowa oraz ilościowa wpływu danego przedsięwzięcia na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając powyższe na uwadze informuję, że nie wnoszę uwag do przedłożonych dokumentów.

Z wyrazami szacunku

z up. Głównego Inspektora Sanitarnego
Izabela Kucharska
Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego

/dokument podpisany elektronicznie/